

extendat ad ipsum usum, quacumque ratione contingat matrimonium esse factum, non obstante voto. At vero si constet votum fuisse factum ex affectu ad castitatem, et ex desiderio nunquam cognoscendi conjugem, tunc magnum signum est intentionem se obligandi fuisse extensam etiam ad ipsum usum. Et sic exposita, videtur habere locum opinio Paludani. Nam hinc videtur sequi, quoties aliquis simpliciter vovit non nubere non apposita extranea intentione, sed ex affectu ad materiam talis voti, obligari immediate ad servandam castitatem in omni materia licita seu matrimoniali, et consequenter obligari ad non petendum post matrimonium contractum. Probatur, quia carentia matrimonii per se ordinatur ad non usum; ergo qui vult hoc medium, signum est velle etiam finem.

20. *Resolutio.* — *Non obligat ad non petendum debitum.* — Sed nihilominus hoc signum mihi non videtur sufficiens, et ideo contrariam regulam potius statuo, quoties non constiterit de contraria et expressa intentione voventis, votum non nubendi non obligare ad non petendum debitum post matrimonium contractum. Ratio est, quia, licet abstinencia ab omni usu venereo sit finis illius voti, non inde sequitur esse materiam ejus, nam hæc duo longe diversa sunt. Sicut enim in lege dicitur finem legis non cadere sub lege, sed materiam, ita de voto dicendum est. Et in præsentis in hoc eodem voto declaratur; nam qui ex affectu castitatis vovit non nubere, si prudenter vovit, integram castitatem servare intendit, non tamen propterea se obligat illo voto ad non fornicandum, et similia; nam quia hæc jure naturæ sibi interdicta sunt, ad illum finem sufficere sibi putat, si matrimonium sibi ipsi prohibeat. Simili ergo modo, licet ut finem intendat integram castitatem, non est necesse ut illam etiam, quæ licita est, immediate sumat ut materiam voti, sed solum non contrahere vinculum matrimonii, quia hoc satis sibi existimat, ut reliqua omnia prohibita sibi sint; ergo quamdiu de alia intentione non constiterit, ita est explicandum votum illud, quia semper interpretandum est votum minori modo in favorem voventis. Et confirmatur, quia longe gravius et difficilius est abstinere ab usu matrimonii post illud vinculum seu statum assumptum; ergo qui expresse castitatem non vovit, sed solum non contrahere matrimonium, ex vi talis voti non se obligat

ad servandam castitatem in ipso matrimonio, sed solum ad conservandum se in eo statu, in quo facilius possit castitatem servare. Unde non refert quod negatio vinculi natura sua ordinatur ad non usum copulæ, tum quia etiam ordinatur ad alios fines; tum etiam quia ille ordo non sufficit ut obligatio cadat immediate in utrumque; tum denique quia non utrumque ordinatur, sed mediante alia conditione talis usus, scilicet, quod alias sit per se prohibitum; ideo enim quis non vult nubere, quia non vult ut carnalis copula sibi liceat, ut ita semper obligatus maneat ad abstinendum ab illa. Et hic est finis illius voti secundum se spectati, et nulla addita intentione extrinseca voventis; violato autem voto, et contracto matrimonio, necessario sequitur ut jam copula non sit illicita ex se, et ideo neque est materia talis voti, neque proprie cadit sub immediatum finem ejus, atque adeo satis tutum et verum censeo tale votum non obligare ad non petendum debitum, supposito illo statu.

CAPUT VI.

UTRUM SIMPLEX VOTUM CASTITATIS VIM HABEAT DIRIMENDI MATRIMONIUM RATUM.

1. *Quid hic intelligatur per votum simplex.* — *Votum castitatis simplex non dissolvit matrimonium ratum.* — Hæc quæstio necessaria erit ad ea, quæ de votis solemnibus dicenda sunt, et ideo, quamvis facilis videatur, hoc loco præmittendam duxi, nam occasionem etiam nobis præbebit aliqua ex antiquitate declarandi. Per votum autem simplex nunc illud tantum intelligimus, quod non irritat matrimonium postea contractum; nam si habeat hunc effectum, etiamsi ex alio capite simplex dicatur, de illo nunc non agimus; comprehendimus autem quodcumque aliud, etiamsi habeat adjunctum quemcumque alium statum, vel quæcumque aliam solemnitatem. Suppono ergo ut certum, quæstionem hanc non habere locum in matrimonio consummato, nam hoc nec per solemnem votum dissolvi potest quoad vinculum; suppono etiam votum simplex nudum ac solitarie sumptum non dissolvere matrimonium ratum, id enim certissimum est ex communi sententia omnium Doctorum quos retuli capite præcedenti, et ex communi praxi Ecclesiæ, et a fortiori patebit ex dicendis; nunc vero sufficiat hoc argumentum evidens, quia

votum solemnem ordinis sacri non dissolvit matrimonium ratum, Extravag. unica, de Voto, Joann. XXII; ergo multo minus votum simplex. Patet consequentia, tum quia illud votum includit quicquid votum simplex, et addit aliquid; tum propter rationem in eodem textu his verbis subjunctam: *Cum nec jure divino, nec per sacros reperiamus canones hoc statutum.* Hæc enim ratio etiam hic locum habet. Et quoad posteriorem partem est manifesta, quia potius multi canones sunt in contrarium, ut patebit. Quoad priorem vero patet ex auctoritate Pontificis; et ratione, quia vel hoc jus divinum esset positivum, et hoc non, quia non est scriptum, nec traditum; vel naturale, et hoc etiam non, ut ex dictis cap. 4, a paritate rationis ostendi potest: nam qua ratione promissio simplex non potest impedire valorem subsequente traditionis, eadem vel majori non potest ex sola sua vi et natura dissolvere traditionem, donationem aut venditionem alteri factam; matrimonium autem ratum continet veram traditionem et translationem domini; et votum simplex est sola promissio; ergo. Denique si votum solemnem ordinis sacri neutro jure divino habet hunc effectum, profecto nec simplex habebit.

2. *Opinio asserentium votum hoc adjunctum traditioni religiosæ dissolvere matrimonium ratum.* — Hinc ergo videtur orta opinio quorundam dicentium, licet votum simplex nude sumptum non sufficiat ad hunc effectum, nihilominus si ei adjungatur traditio matrimonio repugnans, qualis est illa, quæ in religione fit, necessario dissolvere matrimonium ratum. Possunt pro hac opinione citari auctores qui dicunt, per ingressum religionis dissolvi jure naturæ matrimonium ratum. Sed hoc vel non dicunt, vel certe consequenter hoc dicere non possunt, nisi illi, qui eodem modo dicunt per traditionem religionis jure naturæ fieri hominem inhabilem ad subsequens matrimonium, ut videre licet in D. Thoma, Bonavent., Richardo, Durando, Soto, et aliis, in 4, d. 27, quorum sententiam infra tractando de voto solemnem examinabimus; nam quod ad præsens attinet, ipsi fatentur, vel fateri debent votum solvens matrimonium præcedens semper esse solemnem, quia semper habet effectum irritandi matrimonium post contractum. Idem fere dici potest de illis auctoribus, qui putant hunc effectum esse de jure divino, de quibus solvendo argumenta commodius dicemus; proprie igitur pro

hac sententia citari potest Palud., in 4, d. 27, q. 3, n. 25, ubi expresse dicit, non convenire voto solvere matrimonium ratum propter solemnitatem, alias (inquit) votum ordinis sacri irritaret matrimonium, sed inesse ei ratione mortis; et subdit, votum eremiticæ non esse solemnem, et nihilominus per illud solvi matrimonium ex natura actus mundo se mortificantis, et ex divina institutione, a qua est vita eremitica, ut in Joanne Baptista. Idem insinuat Major ibi, q. 2, § *Contra primam*; nam ait hanc exceptionem non solum esse ad religionem, sed etiam ad eremum, in quo vovetur castitas.

3. *Fundamentum hujus opinionis.* — Fundamentum hujus sententiæ est, quia a principio nascentis Ecclesiæ matrimonium ratum dissolutum fuit per votum castitatis cum traditione religiosa; et tamen votum illud castitatis tunc non erat solemnem; ergo erat hic effectus voti simplicis. Major probatur variis exemplis, nam imprimis Joannes Evangelista creditur, ex matrimonio rato in nuptiis in Cana Galilææ contractis, vocatus ad Apostolatam, matrimonio soluto, ex sententia Bedæ, in præfatione in Evangelium Joannis, ex quodam prologo qui, nomine Augustini, in præfatione ad tractatus ejus in Joannem circumfertur, et D. Thoma 2. 2, q. 186, art. 4, ad 1; Ruperto, 2 lib. in Joannem; D. Bonavent., in Vita Christi; D. Antonino, 3 p. Sum., tit. 1, et p. 1 Histor., tit. 5; Lyrano, ad locum Joannis de nuptiis, ubi habet hæc verba: *Dicitur communiter quod nuptiæ istæ fuerunt Joannis, a quibus cum Christus vocavit ante consummationem matrimonii; ex hoc in Ecclesia observatur, quod ante carnalem copulam potest licite alter conjugum intrare religionem.* Secundum exemplum est de Thecla, quæ, cum esset desponsata, a Paulo fuit consecrata, et a nuptiis absoluta, teste Epiphano, hæres. 78, ubi sic ait: *Thecla incidit in Paulum, et a nuptiis exolvitur, cum curatorem seu sponsum haberet formosissimum.* Et Ambrosius, l. 2 de Virginibus, parum a principio: *Thecla (inquit) doceat immolari, quæ copulam fugiens nuptialem, et sponsi furore damnata, naturam etiam bestiarum virginitatis veneratione mutavit.* Idem sumitur ex Augustino, lib. 30 Contra Faustum, ubi cum Faustus, c. 4, dixisset, Apostolum Theclam oppignoratam jam thalamo in amorem sermone suo perpetuæ virginitatis incendisse, Augustinus hoc non refutat, sed tacendo admittere videtur. Tertium sit de Valeria, ex Martiali, epist. 2

ad Tholosanos, cap. 8: *Ille enim cum esset sponsa regis terrestris, effecta est sponsa Regis caelestis* (ait Martialis) *per meam praedicationem, virginitatem mentis et corporis Deo devovens.* Hoc vero exemplum non probat dissolutum fuisse vinculum; nam de sponso etiam refert inferior Martialis, quod copulam carnalium nuptiarum evitarit per suam praedicationem, quatenus liberius Deo famulari posset. Unde etiam constat ex communi consensu utriusque factam esse separationem. Sunt ergo illa optima exempla castitatis, non tamen dissolutionis matrimonii ex vi voti simplicis; praeterquam quod non constat qualia fuerint illa sponsalia. Quartum ergo exemplum sumitur ex Juliano martyre, qui ab sponsa Basilissa separatus est, et monachus factus, cujus historia legitur ex Simeone Metaphraste, apud Surium, tom. 1, die 9 januarii. Quintum adduci potest de Amnone, qui post matrimonium etiam sponsam reliquit, et in monte Nitriae vitam monasticam instituit. Sextum, de Macario, celebri inter Aegyptios eremita, qui etiam celebratis nuptiis, vespere relicta incognita sponsa, in eremum secessit, et caelibem vitam ibi perpetuo duxit, ut ex Hieronymo refert Gratianus, in § *Ecce*, post cap. *Scriptis*, 27, q. 2. Septimum annumerari potest de Alexio, quem ibidem commemorat Gratianus, nam ex nuptiis divinitus vocatus sponsam intactam deseruit, et perpetuam castitatem servavit, de quo etiam constat religiosum nunquam fuisse. Denique affertur exemplum de Gregoria, ex Gregorio, lib. 3 Dialogorum, c. 14, quod parum ad praesentem causam refert.

4. *Probatur secundo ex jure.* — Secundo probatur eadem minor ex decreto Eusebii Papae, quod refertur a Gratiano, 27, q. 2, c. 27: *Desponsatam puellam non licet parentibus alii viro tradere, licet tamen illi monasterium sibi eligere.* Fuit autem hic Pontifex fere ante 1300 annos; et c. 28, refert idem Gratianus sententiam Gregorii, ex lib. 6 Registri, epist. 20, alias c. 184, ubi defendit quamdam virginem, quae, relicto sponso, religionem intraverat, et praecipit ei restitui omnia quae in matrimonio attulerat: *Quia decreta* (inquit) *legalia desponsatam, si concertari voluerit, nullo omnino censuerunt damno mulctari.* Ubi alludit ad Authent. Justiniani imperatoris, collat. 9, tit. 15, de sanctissimis Episcopis, c. 39 et 40; et in l. *Deo nobis*, Cod. de Episcopis et clericis. Est ergo consuetudo haec satis antiqua in Ecclesia, quae fundata est non in aliqua so-

lemnitate, sed in hoc solum, quod traditio inferioris ordinis, qualis est illa, quae per matrimonium fit, quando non est ita consummata, ut vir et uxor facti sint una caro, dissolvi debet per altiore traditionem, quae ad statum perfectionis constituendum sufficiat; ad hoc autem sufficit traditio voto simplici confirmata, quod infra tractando de statu religionis, et in particulari de Societate latius confirmabimus, nunc autem ex antiquitate etiam ostendi potest ostendendo alteram propositionem assumptam.

5. Probatur ergo minor, nimirum, votum castitatis dissolvit matrimonium illis praeis temporibus, quando nondum erat solemne, id est, inhabilitans personam ad matrimonium in posterum contrahendum. Probatur, quia Athanasius, in epistola ad Dracontium, sic ait: *Multi Episcopi matrimonia non inierunt, monachi contra parentes liberorum facti sunt; quemadmodum Episcopus vicissim filiorum patres, et monachos generis potestatem non quaesivisse.* Nec videtur satisfacere, quod aliqui respondent, Athanasium loqui de monachis perditis viventibus, et extra matrimonium filios generantibus, propter illa verba: *Et monachos generis potestatem non quaesivisse;* non enim videtur loqui de potestate, ut sic dicam, physica, sed morali, id est, licite generandi, scilicet per dispensationem sui voti. Unde statim subdit: *Sic enim licet, et ad eum modum non prohibebitur, sed quisquis sibi volet, decoret, non enim in corona pro votis, sed pro factis redditur.*

6. Hic etiam addi potest testimonium Epiphani, ex haeresi 61, quod supra tractavi, et ostendi ipsum loqui de voto simplici. Item adducunt aliqui testimonium Augustini, libro de Bono viduitatis, supra etiam tractato, ubi docet secundas nuptias viduae consecratae per votum esse validas, quia loqui videtur de viduis monialibus, ac vere religiosis. Adduci etiam possunt testimonia Hieronymi, in c. 4 tractata, sed praecipue videntur difficilia illa verba epist. 22, post medium: *Si qua simulat fugiens servitutem, huic aperte Apostolum lege: Melius est nubere, quam uri.* Ubi loqui videtur de virginibus consecratis. Facere etiam potest, quod in Vita Malchi monachi refert idem Hieronymus, cum Malchus, in captivitate positus, ad ducendam uxorem a domino induceretur, solum se excusasse eo quod feminarum adhuc viventem haberet; non credebatur ergo ob monachatum se esse inhabilem ad matrimonium, alioqui hanc potius

excusationem allegasset. Difficilius vero argumentum sumitur ex Gregorio, homil. 38 in Evangelia, ubi refert tres sorores patris sui sub distinctione regulari degentes, et eodem tempore sacratas fuisse, et duabus illarum mortuis, tertiam, scilicet Gordianam, marito nupsisse, et illud validum fuisse significat. Denique Petrus Damianus, epist. 5, c. 11, de quodam monacho Benedicto, a parentibus a pueritia religioni oblato, refert adolescentem jam factum, religione dimissa, uxorem duxisse (quod etiam validum esse ibidem significatur), quamvis non sine magno crimine, propter quod mirabili modo divinitus castigatus est, ut ibi refertur.

7. Secundo ad idem confirmandum adduci possunt multa decreta antiquorum Pontificum et Conciliorum, in quibus ita reprehenduntur matrimonia contracta a monachis, aut sacratis virginibus, ut tamen irrita non censeantur, quia vel de hoc nullam mentionem faciunt, vel certe post condignam poenitentiam sic contrahentes in illo statu durare permittunt, quae infra suo loco fuse tractabimus; interim videri possunt apud Gratianum, 27, q. 1, fere per totum, et dist. 27. Ex illis ergo decretis constat votum illud fuisse simplex, et tamen per illud dissolvebatur matrimonium, ut ostensum est.

8. *Probatur ratione.* — Ultimo confirmatur ratione haec sententia. Nam votum solemne castitatis, ultra simplex, solum addit vim a lege traditam inhabilitandi personam ob subsequens matrimonium, ut supra visum est; haec autem conditio est impertinens ad dissolvendum matrimonium ratum praecedens; ergo. Patet minor, tum quia votum habens illam vim potest non habere alteram, ut patet in voto ordinis sacri; tum etiam quia duo illi effectus sunt diversarum rationum, et unus non pendet ab alio; ergo, seclusa virtute inhabilitandi in posterum, potest dari votum castitatis irritans matrimonium praecedens; tale autem votum erit simplex, juxta superius dicta. Cum ergo nudum hoc votum ex se non habeat hoc, saltem ut conjunctum traditioni et mancipationi ad divinum obsequium habebit illud.

9. *Resolutio vera.* — *Votum simplex non dissolvit matrimonium ratum.* — Nihilominus dicendum censeo, votum simplex castitatis nunquam esse sufficiens ad dissolvendum prius matrimonium ratum. Hanc assertionem vel asserunt, vel ut certam supponunt Doctores communiter, dum effectum hunc solum

tribuunt voto solemnizato per professionem religionis, ut videre licet in 4, dist. 27 et 38; et in Summistis, et aliis qui de matrimonio disputant. Ut autem probetur, suppono primum nudum votum castitatis per se, aut natura sua, vel divino jure, non habere hunc effectum dissolvendi matrimonium ratum. Hoc sufficienter patet ex dictis in principio capitulis.

10. Secundo, suppono nullam contractum, vel traditionem quantumvis piam et religiosam, conjunctam voto castitatis, dare illi vim, aut cum illo simul sumpto dissolvere natura sua et quasi intrinseca vi matrimonium ratum, seclusa positiva lege et institutione. Hoc eodem modo probandum est, quod simile assertum probavimus quoad vim inhabilitandi ad matrimonium futurum; unde auctores qui illud tenent hoc etiam affirmant. Nam difficilior est dissolvere quod ratum et validum est, quam impedire ne fiat. Difficilior item est privare aliquem jure acquisito quam acquirendo; ac denique *turpius ejicitur, quam non admittitur hospes.* Cum ergo voluntas voventis castitatis, adjuncta quacumque traditione sacra, non sufficiat natura sua ad impediendum matrimonium subsequens, ita ut per illud non acquiratur jus alteri conjugii, multo minus poterit irritare factum, et tollere jus acquisitum. Secundo est ratio utrique communis, quae hic speciali modo urget, nam traditio matrimonii, ut supra dicebam, et traditio ad quoscumque alios usus, sunt diversarum rationum, et per unam non donatur quod per aliam traditum fuerat, et ideo ex natura rei traditio ad usum conjugalem, quae fit per matrimonium, valida est, non obstante priori traditione ad alios sacros usus; ergo, quamvis mutato ordine traditio ad usum conjugii antecederet, quae postea subsequitur est alterius rationis, et priori formaliter non repugnat, ut illam pro se dissolvat, non est enim major repugnantia posito uno ordine, quam alio. Quin potius, quando traditio matrimonialis praecessit, si ei repugnet subsequens traditio, natura sua potius illam impediret, quam ab illa destrueretur, quia posterior censeretur facta de re aliena; ideo enim secundum matrimonium, quantumvis consummatum, est nullum, etiamsi prius solum ratum fuerit.

11. Unde possumus tertio hoc confirmare ex illo Matth. 19: *Quos Deus conjunxit, homo non separet.* Quamvis enim hoc convenienter intelligi possit de matrimonio consum-

malo, tamen etiam in rato verum habet, quia jure etiam divino indissolubile est, saltem privata et propria auctoritate; ergo voluntas voventis, quantumvis se velit obligare aut tradere, si sola sua potestate, et non legis auctoritate nitatur, nunquam poterit priorem sui traditionem valide factam irritare; si ergo nulla sit divina lex positiva, in qua niti possit, atque etiam excludatur lex humana, omnino non poterit. Sicut si quis semel donavit vas argenteum Petro, non poterit sua auctoritate illud Ecclesie vel pauperibus dare, quia suum non est; ergo non est hic effectus, ex sola naturali repugnantia et virtute traditionum seu contractuum, quatenus propria tantum voluntate fieri possunt, et in hoc sensu dicimus hanc dissolutionem non esse ex sola rei natura. Nec potest dici probabiliter per matrimonium ratum non tradi dominium corporis omnino absolute, sed sub ea conditione vel exceptione, ut ante copulam liceat, si placuerit, divino cultui illud dicare, quamvis id insinuet Soto, in 4, d. 27, q. 1, artic. 4, in fin., 1 concl., essetque verisimile, si, supposita aliqua lege positiva, et virtute et quasi intentione ejus, intelligeretur inclusa illa conditio; ipse tamen loqui videtur in sola rei natura modo explicato. Sic autem nobis non probatur, tum quia, regulariter loquendo, hoc est contra intentionem personalem contrahentium; tum etiam quia alias etiam posset quis contrahere sub exceptione, nisi placuerit prius sacerdos fieri, vel se dicare alicui modo vivendi religioso, ab Ecclesia non probato pro religionis statu; et similia possunt inferri, quae sunt plane absurda, tale enim matrimonium non esset verum et absolutum matrimonium. Igitur, quantum est ex parte contrahentium omnino absolutus est contractus, et ideo firmus et indissolubilis; ut ergo per aliam traditionem dissolvatur, necesse est ut divina auctoritas, vel alia potestas, quae ab illa manet, intercedat.

12. *Confirmatur primo.* — *Neque in lege naturae, neque veteri dissolvebatur matrimonium ratum.* — Et confirmatur, quia neque in lege naturae, neque in veteri poterat matrimonium ratum omnino solvi, et tamen poterat sponsus in eremum discedere, et vovere ibi castitatem, vel alio modo se tradere et mancipare perpetuodivino obsequio; ergo signum est hunc effectum non esse ex natura rei ex tali actu, quia rei natura eadem tunc erat. Ratio ergo est, quia deerat illi actui auctoritas le-

gis divinae vel humanae. Qua ratione utitur ad hanc sententiam confirmandam Michael Medina supra, et mihi videtur satis efficax, et apta ad declarandum praedictam conditionem non includi ex natura rei in contractu matrimonii, alioqui in omni statu includeretur. Estque hoc valde consentaneum rationi, quia illa conditio est nimis incerta et indeterminata; quis enim modus actus vel traditionis aut separationis potest ex natura rei determinari, ut, conjunctus cum voto simplici castitatis, sufficiat ad matrimonium dissolvendum, vel ut subintelligatur exceptus ex natura rei in ipso contractu matrimonii? Et haec ratio etiam procedit contra id, quod Paludanus dicebat de morte; nam cum haec non sit mors naturalis, sed civilis et metaphorica, non habet certum actum, vel privationem, in quo ex natura rei consistat; oportet ergo ut aliqua lege positiva definiatur, alioqui nihil erit certum nec firmum, sed in uniuscujusque arbitrio erit hanc metaphoricam mortem huic vel illi actui accommodare; et ita etiam Major supra semper adjungit Ecclesiae determinationem.

13. *Confirmatur secundo, ex jure.* — Ultimo confirmatur ex Bulla Gregorii XIII, in confirmationem Instituti Societatis, quae incipit: *Quanto fructuosius*, anni 1582, in qua declarat, eos, qui post biennium tria vota in Societate emittunt, esse vere et proprie religiosos, etiamsi illa vota simplicia sint, et eo tempore non haberent vim irritandi matrimonium post illa emissa contractum, quo tempore certum etiam est talia vota non habuisse vim dissolvendi matrimonium ratum non consummatum, quanquam hic posset esse aliquod dubium, de quo infra. Illius autem ratio nulla alia esse potest, nisi quia illa vota erant omnino simplicia, id est, absque participatione proprii effectus voti solemnitis, et tamen tunc illa vota habebant conjunctam traditionem sufficientem ad constituendum verum statum religiosum; ergo signum est votum simplex etiam cum tali traditione conjunctum non sufficere ad matrimonium irritandum. Quod autem eo tempore hoc ita esset, constat ex communi usu, et praxi hujus religionis, et ex ratione tacta ex Joanne XXII, quia talis effectus non potest soli divino juri attribui, neque etiam juri humano proprio talis religionis, quia nulla erat de hoc Apostolica Bulla et constitutio; neque etiam potest tribui communi juri ecclesiastico, quia, ut statim dicam, ille effectus solum tribuitur profes-

sioni religiosae; illa autem non est vera professio, ut ex communi etiam sensu ejusdem religionis constat, quia propria professio in aliud tempus diuturnius reservatur.

14. *Suppositio tertia: jure communi omne castitatis votum, quod dissolvit matrimonium ratum, etiam irritat contrahendum.* — Tertio, supponendum est per ecclesiasticam legem communi jure contentam nullum votum castitatis cuicumque statui adjunctum dissolvere matrimonium ratum, quod non etiam inhabitet personam ad matrimonium contrahendum. Probat per primo ex c. 2, de Convers. conjug., et ex c. *Ex publico*, eod. tit., et ex c. *Commissum*, de Sponsalibus. Verum est Alexandrum III, his locis non explicare illam voti conditionem, sed absolute loqui de transitu ad religionem vel monasterium. Nihilominus tamen fere ex omnibus capitulis illius juris constat per haec verba significari veram professionem religionis, per quam persona fit inhabilis ad matrimonium. Maxime autem id declarat Innocentius, in c. *Ex parte*, 2, eod. tit., quem textum in hac materia et ad antiquitatem declarandam notandum censeo; est enim illius casus, in quo quaedam mulier, post matrimonium ratum, velum viduitatis coram duobus Abbatibus assumpsit, benedictione solemnium cum celebratione Missae ac litaniae accedente. Et subdit Pontifex: *Licet praedicta mulier in veli susceptione religionis habitum assumpsisse videatur, si tamen velit in domo propria remanere, quasi propositum castitatis in seculo servatura, nihilominus consummandum est matrimonium jam contractum, nisi se voto astrinxerit ad observantiam regularem, in quo casu compelli potest ut, relicto seculo, religionis propositum exequatur.* Ex hoc ergo textu habemus votum simplex castitatis publice et cum externa solemnitate factum, imo et cum traditione coram Abbate, non dissolvere matrimonium ratum. Neque enim probabile est, quod quaedam glossa ibi significat, in illa caeremonia non intervenisse votum castitatis, quia hoc ibi non exprimitur, et quia Pontifex infra solum dicit, *quasi propositum castitatis in seculo servatura*; et quia votum cum simili caeremonia factum, etiamsi persona in domo propria maneat, solemne est, argumento c. ult., Qui cler. vel vovent., et c. ult., 20, q. 1, et c. *De viduis*, 1, 27, q. 1; haec (inquam) responsio probabilis non est, primo, quia in jure sicut crucem assumere semper significat votum terrae sanctae, quia cum illa caeremonia fieri solebat, ita velum sacrum aut vi-

duale assumptum, praesertim cum illa publicae caeremonia, est certum indicium voti virginitalis, aut continentiae vidualis. Secundo, quia illa verba: *Quasi propositum castitatis in seculo servatura*, non de quocumque proposito, sed de illo quod habet obligationem voti adjunctam, intelliguntur, tum quia verbum *servare* proprie sumptum obligationem supponit; tum etiam quia simili phrasi locutionis dixit statim Pontifex, si votum religionis habeat, cogendam esse ut *voti propositum* exequatur. Tertio colligitur ex fine, propter quem illa mulier velum sumpserat, scilicet, quia *viri fuerat abominata complexus*; ad hoc autem necessarium erat saltem votum castitatis emittere. Declarat autem Pontifex illud genus voti sic tantum solemnizati non sufficere ad illam separationem faciendam. Hanc tandem expositionem magis probat glossa, et sequuntur Innocentius, Hostiensis, Panormitanus et alii.

15. Atque hinc consequenter negandum est susceptionem veli viduitatis, etiam cum publica caeremonia et solemnitate, significare semper in jure propriam professionem cum solemnium voto, nam ex hoc loco manifeste constat oppositum. Et optime consonat cum c. *De viduis*, 2, 27, q. 1, et cum his, quae supra circa illud notavimus, c. 4. Et hoc etiam notavit ibi Panormitanus, n. 6, advertens in jure multiplex esse velum, circa glossam, in c. *Illud autem*, § *Velamen*, 22, q. 1, et votum castitatis privatum interdum fieri solitum cum mutatione habitus, aut veli, c. *Quod Deo Patri*, 33, q. 5. Denique hinc constat, cum inferius loquitur Pontifex de voto religionis, quo quis obligatur ad observantiam regularem, loqui proprie de voto solemnium, et ita interpretari responsa praedecessorum suorum, qui (ut ait) *respondere consulti, antequam matrimonium sit per carnalem copulam consummatum, licere alteri conjugum reliquo inconsulto ad religionem transire, ita quod reliquus ex tunc legitime poterit alteri copulari.* Atque ita ex illo textu colligunt omnes auctores, et specialiter Panormitanus, n. 6, qui hinc colligit regulam generalem, matrimonium ratum non absolvi nisi per professionem in religione approbata, juxta Extravag. *Antiquae*, Joannis XXII, de Voto. Et ante illam Extravag. idem notat Abbas antiquus, in d. c. *Ex parte*, et obiter advertit hunc effectum voti esse tantum ex statuto Ecclesiae, inde colligens posse Ecclesiam in matrimonio rato dispensare, de quo alias.